

HAUSJÄRVEN MONNIN PIENTALOALUEEN ASEMAKAAVAN LAAJENNUKSEN LUONTOSELVITYS

FM (biologi) Turkka Korvenpää
20.10.2025

Sisälllys:

1. JOHDANTO	4
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	5
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS	5
3.1 Menetelmät	5
3.2 Arvokkaat luontotyypit	6
3.2.1 Holinlähteiden reuna	6
3.3 Luontotyyppikuviot.....	8
4. PESIMÄLINNUSTO	18
4.1 Menetelmät	18
4.2 Tulokset ja johtopäätökset.....	19
5. LEPAKOT	22
5.1 Menetelmät	22
5.2 Tulokset ja johtopäätökset.....	22
6. LIITO-ORAVA.....	24
6.1 Liito-oravan ekologiaa	24
6.2 Maastotyömenetelmä.....	25
6.3 Tulokset ja johtopäätökset.....	25
7. MUU LAJISTO.....	26
8. EKOLOGISET YHTEYDET	26
9. KESKEISTEN SUOSITUSTEN YHTEENVETO	27
10. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	27

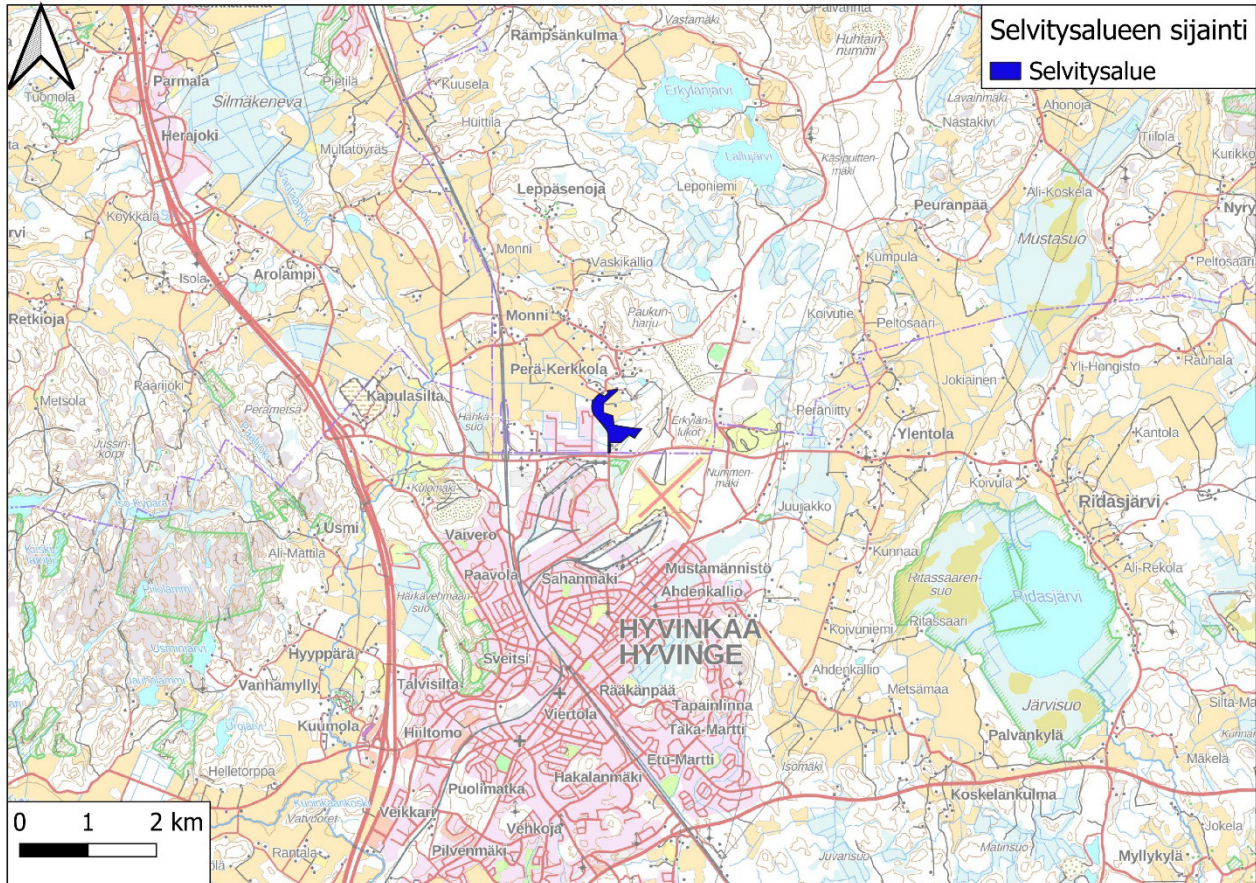
Kannen kuva: Entistä peltoa Monninlinjan varrella (luontotyyppikuvio 1).

Pohjakartat ja ilmakekuva: © Maanmittauslaitos 10/2025

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Hausjärven kunta tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä Monnin pientaloalueen asemakaavan laajennuksen (kartta 1) luontoselvityksen.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

Luontoselvityksen tarkoituksena on kartoittaa alueen luontoarvot ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Työhön sisältyvät seuraavat osat:

- luontotyyppi- ja kasvillisuuskarttoitus
- lepakkokarttoitus
- pesimälinnustokarttoitus
- liito-oravakarttoitus
- muiden uhanalaisten, silmälläpidettävien ja EU:n direktiivilajien esiintymien selvitys

Suomen Lajitietokeskukselle tehtiin aineistopyyntö alueelta ja sen lähiympäristöstä ennestään tunnetuista lajesiintymistä (Suomen Lajitietokeskus 2025). Käytössä olivat myös

Monnin osayleiskaavan luontoselvitys (Lehvola 2014) ja liito-oravaselvitys (Metsänen 2015). Selvityksen teki FM (biologi) Turukka Korvenpää, ja siihen liittyvät maastotyöt tehtiin touko-elokuussa 2025.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue (pinta-ala noin 19 ha) sijaitsee Hausjärven Monnin kylässä aivan Hyvinkään rajalla (kartta 1). Aluetta rajaa lännessä Monninlinja. Tien varrella on laajalti viljelykäytöstä poistuneita peltoja, joista osa on jo pitkälle pensoittunut. Selvitysalueen eteläosassa on pääasiassa nuoria metsiä. Alueen kaakkoisosassa sijaitsee voimalinja. Sen itäpuolella maasto on selvästi lähdevaikutteista, mutta selvitysalue ei ulotu varsinaisille Holinlähteille.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

3.1 Menetelmät

Alueen luontotyyppikartoitus perustuu 21.5.2025, 13.6.2025, 26.6.2025 ja 12.7.2025 suoritettuihin maastokäynteihin. Kartoitettuja luontoarvoiltaan merkittäviä luontotyyppejä ovat:

- luonnonsuojelulain suojelema luontotyyppi
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- vesilain suojaama pienvesi
- METSO -kriteerit luokassa I täyttävä kuvio
- uhanalaisen luontotyypin laadultaan erinomainen tai hyvä esiintymä
- muuten luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Selvitysalueelta löytyi yksi arvokas luontotyyppikohde, joka arvoitettiin käyttäen julkaisun Mäkelä & Salo (2024) neljäportaista luokitusta:

Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Arvokkaiden luontotyyppikohteiden kartoituksen lisäksi koko selvitysalue jaettiin 18 luontotyyppikuvioon, joista laadittiin kuvaukset. Kuvaus sisältää tietoa mm. kuvion elävästä ja kuolleesta puustosta, putkilokasvillisuudesta ja Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin luontotyypistä (luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/, Kontula & Raunio 2018a ja b). Luontotyyppien uhanalaisuudessa merkittävää on uhanalaisuusluokan lisäksi luontotyypin ekologinen laatu. Esimerkiksi tavanomaisena talousmetsänä käsitelty voimakkaasti harvennushakattu, lahoppuustoltaan niukka, varttunut kuiva kangasmetsä kuuluu uhanalaisluokkaan vaarantunut (uhanalainen), mutta on ekologiselta laadultaan heikko, sillä luontotyypin tila on voimakkaasti heikentynyt, kun ihmistoiminta on perin pohjin muuttanut metsän luontaisia ominaispiirteitä. Sen sijaan ekologiselta laadultaan erinomaiset ja hyvät kohteet ovat jo tällä hetkellä luontoarvoiltaan merkittäviä. Laadultaan kohtalaiset ja heikot kohteetkin kehittyvät toki aikaa myöten paremmiksi, jos ne jätetään luonnontilaan (tai perinnebiotooppien kohdalla aloitetaan asianmukainen hoito). Luontaisesti harvinaisten luontotyyppien (kuten lähteiden ja kalkkikallioiden) ja perinnebiotooppien kohdalla asian merkitys korostuu, ja ne voivat olla luontoarvoiltaan merkittäviä laadultaan heikkoinakin.

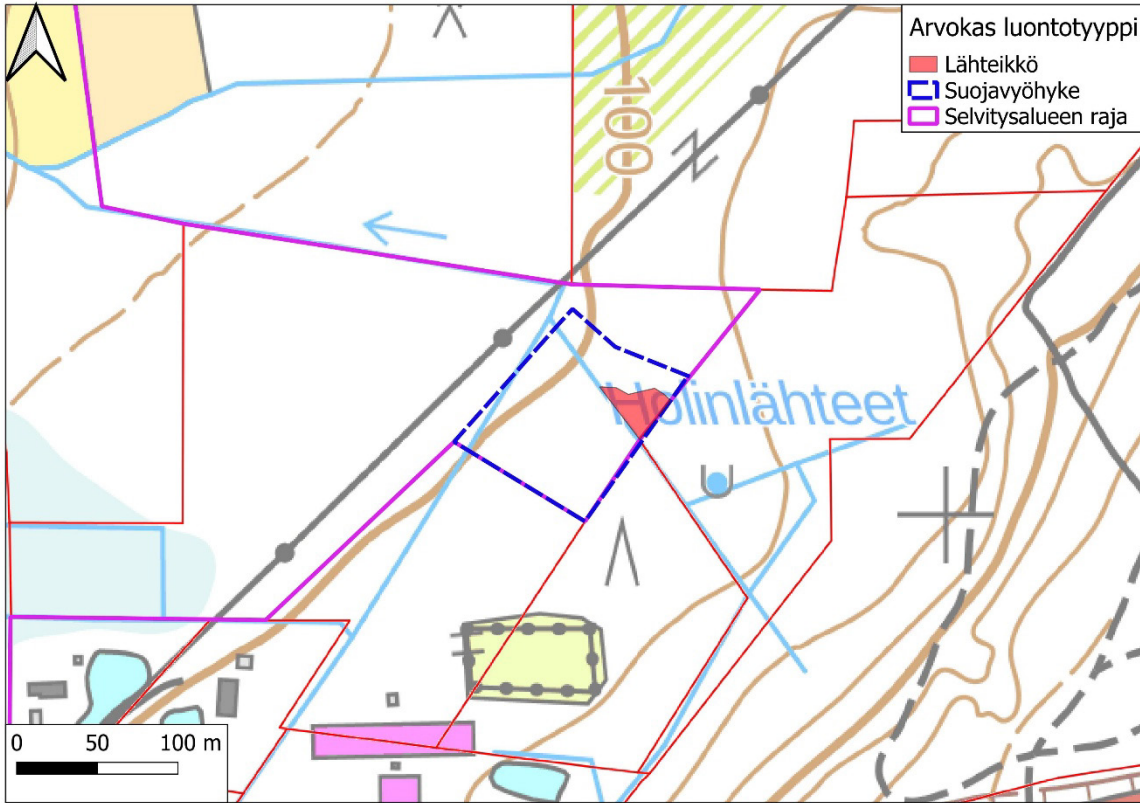
3.2 Arvokkaat luontotyypit

3.2.1 Holinlähteiden reuna

Holinlähteiden lähteikön reuna ulottuu selvitysalueen itäreunalle. Vieressä virtaavasta ojasta huolimatta kohteella on upottavaa tihkupintaa (kuva 1). Tihkupintojen ympärillä kasvaa nuorta koivuvaltaista sekapuustoa. Kenttäkerroksessa tavataan runsaan soreahiirenportaan ohella mm. lehtotähtimöä, rantamataraa ja suo-ohdaketta. Lähdesammalista esiintyy purosuikerosammalta, mutta harvinaisempaa sammalista ei selvitysalueelta löytynyt. Yhdellä vanhalla kannolla havaittiin lahokaviosammalen itujuvärsyymiä. Lähteikkö täyttää metsälakikohteen määritelmän myös selvitysalueeseen kuuluvalta osaltaan. Kyseessä on myös Metso-kriteerit (luokka II) täyttävä kohde. Lähteikkö on koko Suomen tasolla vaarantunut ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen luontotyyppi.

Arvoluokka: 3

Suosituks: Lähteikkö lähiympäristöineen tulee jättää rakentamatta ja kunnostusojittamatta. Samalla suojataan idempänä sijaitsevaa lähteikköä. Suositeltava suojavyöhyke on merkitty karttaan 2.

Kartta 2. Holinlähteiden reuna ja suojavyöhyke (ei rakentamista, ei kunnostusojituksia).

Kuva 1. Tihkupintaa Holinlähteiden reunan lähteikössä.

3.3 Luontotyyppikuviot

Luontotyyppikuviot on merkitty karttoihin 3-4.

KUVIO 1 – HYLÄTTY PELTO

Heinävaltaista niittykasvillisuutta kasvava entinen pelto (kannen kuva), joka on säilynyt vielä avoimena. Siellä täällä on yksittäisiä pieniä pajupensaita ja koivun taimia. Kuviolle on istutettu kuusen taimia, mutta ne ovat menestyneet heikosti. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti nurmipuntarpäätä, koiranputkea, nurmiraiheinää, metsäapilaa, niittyleinikkiä, nurmitähkiötä, hiirenvirnaa, niittyjuolaa ja niittynätkelmää. Kasvistoon kuuluvat myös mm. huopaohdake, särmäkuisma, vuohenputki, pelto-ohdake, voikukka, niittynurmikka, nurmiröllä, harakankello, niittysuolaheinä, siänkärsämö, päivänkakkara, nurmilauha ja kuvion pohjoisosassa runsas komealupiini (haitallinen vieraslaji).

KUVIO 2 – TUORE JOUTOMAANIITTY

Rehevä tuore joutomaaniitty, jolla kasvaa muutama koivun taimi ja kiiltopaju. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti komealupiinia (haitallinen vieraslaji), koiranputkea, nurmiraiheinää ja nurmipuntarpäätä. Kuviolla sijaitsee huonokuntoinen ulkorakennus.

KUVIO 3 – OJAKSI PERATTU PURO

Valtaojaksi perattu puro, joka on hieman palautunut kohti luonnontilaisempaa uomaa. Kirkasvetinen, vuolaasti virtaava ja selvästi lähdevetinen puro virtaa idässä selvitysalueen ulkopuolella sijaitsevalta metsäalueelta, jossa esiintyy lähteisyyttä. Selvitysalueella sijaitsevalla osuudella ei esiinny lähteisyyttä osoittavaa sammalista, ja putkilokasvistokin on tavanomaista. Puron reunoilla kasvaa mm. korpikaislaa, mesiangervoa, huopaohdaketta, käenkukkaa, luhtalemmikkiä ja korpikastikkaa. Puroa reunustaa nuori puusto (koivuja, kuusia ja mäntyjä) sekä pensaikko (tuomea ja kiiltopajua). Uomassa kasvaa isonäkingsammalta.

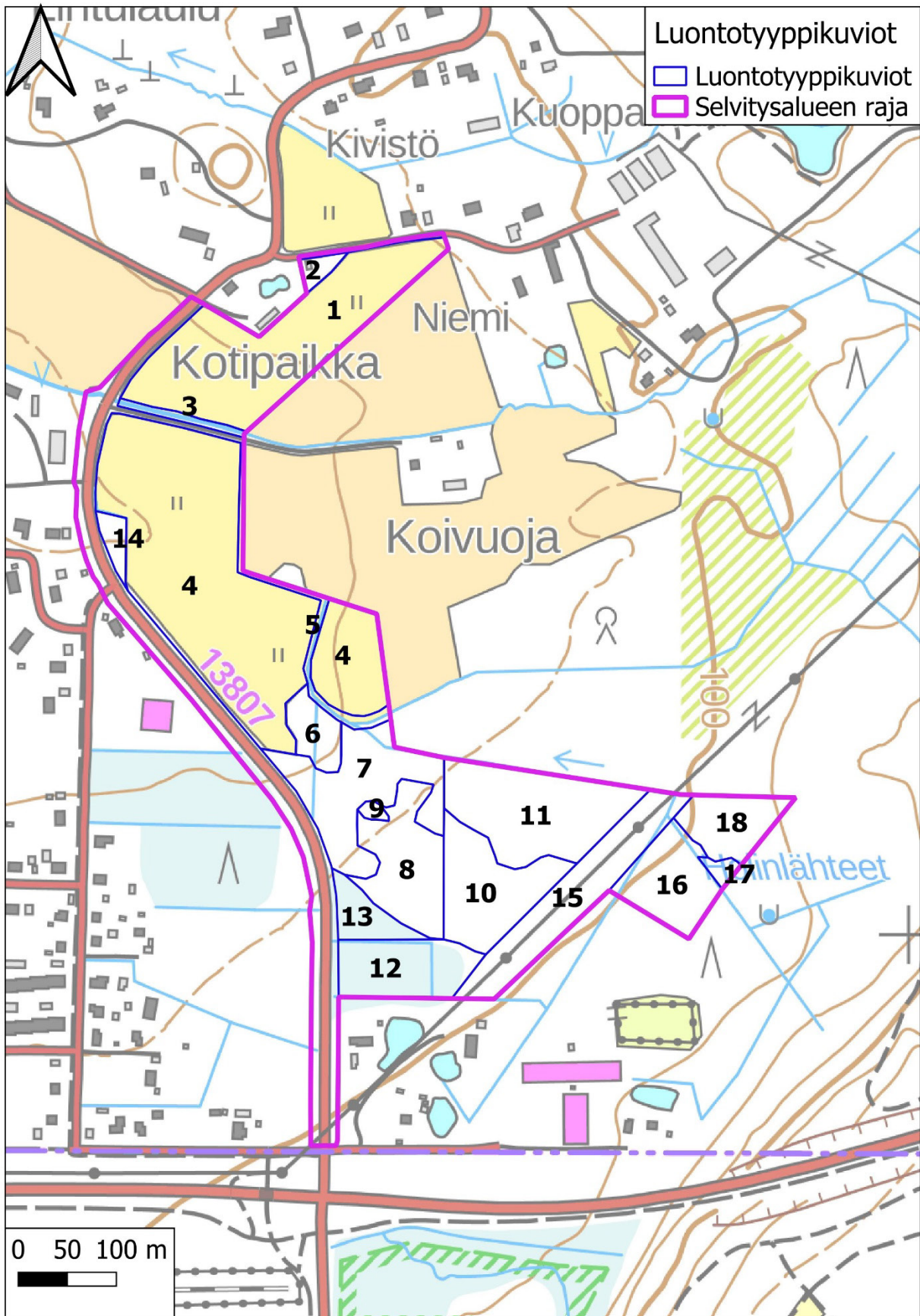
KUVIO 4 – PENSOITTUNUT HYLÄTTY PELTO

Paikoin pitkälle pensoittunut ja taimettunut hylätty pelto (kuvat 2-3), jonka pohjoisosassa kasvaa tiheää koivutaimikkoa. Kuviolla esiintyy myös runsaasti kiiltopajua. Itäosassa pajut ja koivut keskittyvät ojien varsille. Selvitysalueen itäreunalla ojan varressa on nuorten haapojen rivi ja koivurivi. Kaakkoisosassa koivutaimikko on tiheämpää, ja siellä esiintyy

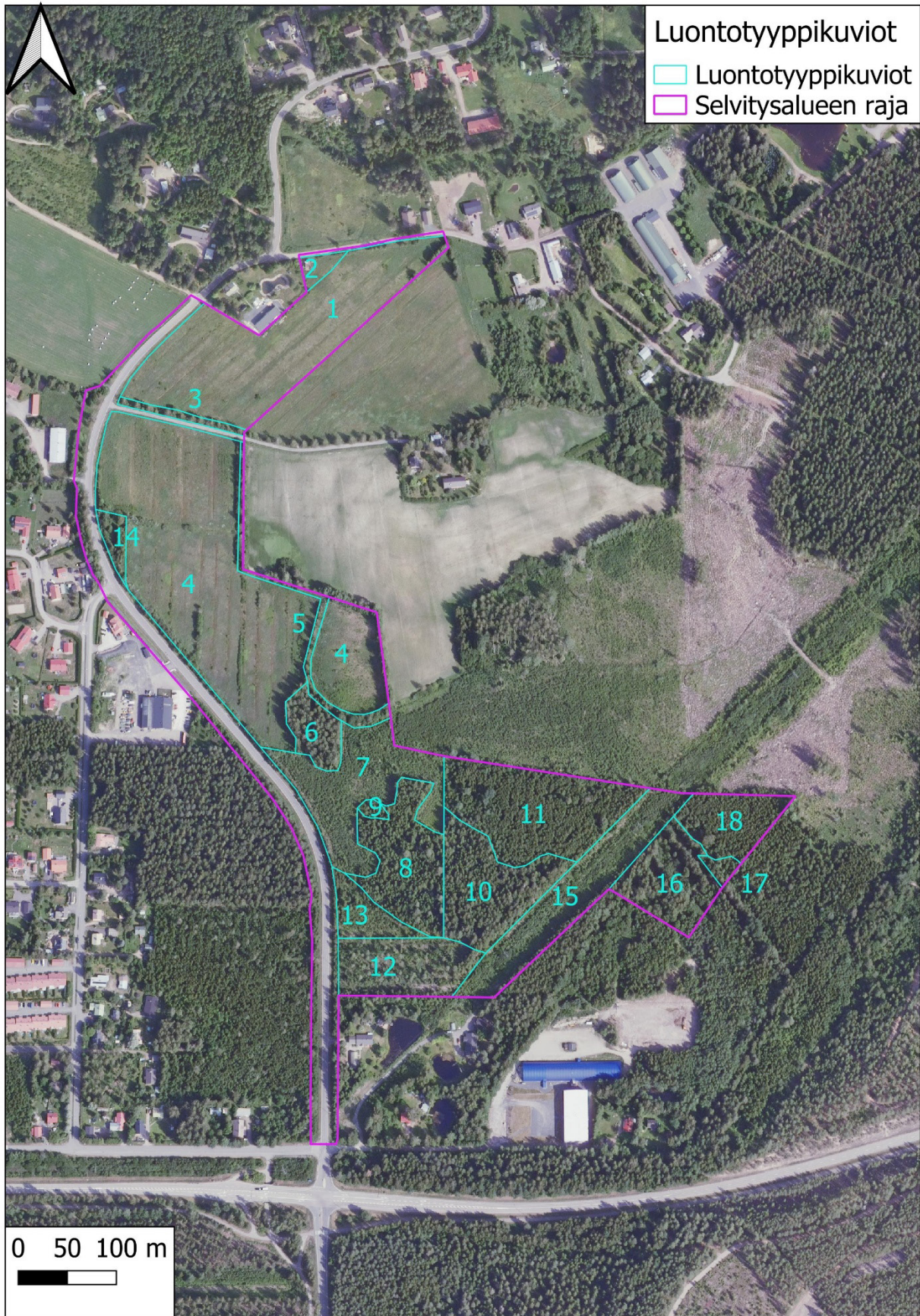
kuivimmilla kohdilla myös männyn taimia. Pääosin entinen pelto on kuitenkin avointa, rehevää, korkeakasvuista tuoretta ja kosteaa niittyä, jolla tavataan runsaasti maitohorsmaa, nurmilauhaa, pelto-ohdaketta, isonokkosta, karhunputkea, nurmitähkiötä, niittyjuolaa, vuohenputkea ja koiranputkea. Kasvistoon kuuluvat myös mm. leskenlehti, harakankello, rohtovirmajuuri, komealupiini (haitallinen vieraslaji), niittynätkelmä, nurmipuntarpää, pujo, korpikastikka, korpikaisla, paimenmatara (haitallinen vieraslaji) ja suo-ohdake.

Kuvat 2-3. Entisen pellon pohjoisosaa (ylhäällä) ja keskiosaa (alhaalla).

Kartta 3. Luontotyyppikuviot maastokartalla.

Kartta 4. Luontotyyppikuviot ilmakuvalla.

KUVIO 5 – OJA

Tiheän kiiltopajukon ja nuoren puuston reunustama kirkasvetinen oja, jonka uoma on alkanut muuttua hieman mutkittlevaksi ja luonnontilaisempaa uomaa muistuttavaksi. Vanhoihin karttoihin uoma on kuitenkin merkitty suorana ojana, ja perkauksen / kaivuun jäljet ovat selviä. Vuoden 1963 kartalla (www.vanhatkartat.fi) kuvion pohjoisimmassa osassa ei ole lainkaan uomaa vaan vedet ovat virranneet länteen luontotyyppikuviota 4 halkoneen ojan kautta. Ojan vesi on kirkasta, sillä se saa alkunsa selvitysalueen itäpuolella sijaitsevalta metsäalueelta, jossa esiintyy karttatulkinnan perusteella lähteisyyttä. Ojan varren kasvistoon kuuluvat mm. korpikaisla, rönsyleinikki ja isonokkonen.

Kuva 4. Ojituksen turvekankaaksi kuivattamaa entistä korpea.

KUVIO 6 – OJITETTU KORPI

Ojituksen selvästi kuivattama entinen rehevä korpi (kuva 4), jossa kasvaa vanhaa koivikkoa. Koivujen lomassa on tiheää nuorempaa kuusta. Kuviolla kasvaa myös kaksi järeää haapaa. Lahopuuta esiintyy niukasti. Maa on selvästi painunut, ja vanhempien puiden tyvet ovat koholla. Vanha, maastokarttaankin merkitty, oja erottuu kuitenkin selvästi enää kuvion

eteläosassa, ja kuvio on pohjoisosastaan melko märkä. Siellä on märkiä, ruohoisia ja ehkä aavistuksen lähteisiäkin painanteita, joissa esiintyy mm. terttualpea, kurjenjalkaa, suokelttoa ja suo-orvokkia. Kuvion kuivemmissa osissa tavataan esim. mustikkaa ja metsäalvejuurta. Kahdelta vanhalta kannolta löytyi lahokaviosammalen itujuäsryhmiä. Kuvion ei kuitenkaan tulkittu olevan riittävän lahopuustoinen ja tarpeeksi kostea riittävän laajalta alueelta, jotta kyseessä olisi lajille keskeinen ydinalue. Ojitus on kuivattanut korpea niin pahoin, ettei sen tulkittu olevan arvokas luontotyyppikohde tai ennallistamiskelpoinen.

KUVIO 7 – TURVEKANGAS

Ojituksen kauan sitten turvekankaaksi kuivaama entinen korpi, jossa kasvaa voimakkaasti harvennettua koivutaimikkoa. Maassa makaa runsaasti harvennushakkuutähdettä. Kuviolla on vähän kuusen taimia ja kaksi koivupötkelöä. Kuvio on ennen ojitusta ollut ehkä metsäkortekorpea, sillä kenttäkerroksessa tavataan yhä melko runsaasti metsäkortetta. Kenttäkerroksessa kasvaa myös mm. metsäalvejuurta, metsäimarretta, pallosaraa ja kevätpiippoa.

Kuva 5. Tiheää kuusikkoa luontotyyppikuvioilla 8.

KUVIO 8 – TUORE – LEHTOMAINEN KANGAS

Tiheää nuorta kuusikkoa (kuva 5) kasvava tuore ja lehtomainen kangas, jossa on myös vähän koivua ja muutama vanha mänty. Maassa lojuu runsaasti harvennushakkuutähteitä, vaikka puusto on edelleen tiheää. Paikoin vähän kosteapohjaisen metsikön kenttäkerros on varjoisuuden vuoksi niukkaa. Kuviolla tavataan esim. lillukkaa, mustikkaa, valkovuokkoa ja metsäalvejuurta. Nuori tuore ja lehtomainen kangas ovat vaarantuneita luontotyyppejä. Kuvio on tasaikäistä, yhden puulajin hallitsemaa, hakkuutähteitä lukuun ottamatta lähes lahopuutonta talousmetsää, joten se on ekologiselta laadultaan heikko.

KUVIO 9 – KUIVUNUT KORPILAIKKU

Ilmeisesti hieman pohjavesivaikutteinen, mutta viereisten ojitusten pahoin kuivaama pieni entinen korpilaike, jossa kasvaa tiheää nuorta kuusi- ja koivupuustoa. Kenttäkerroksessa tavataan mm. huopaohdaketta, tähtisaraa ja ojakellukkaa. Kuvio on niin pahasti kuivunut, ettei sen arvioitu olevan arvokas luontotyyppikohde tai ennallistamiskelpoinen.

KUVIO 10 – LEHTOMAINEN - TUORE KANGAS

Tiheä, nuorehko lehtomaisen ja paikoin tuoreen kankaan kuusikko (kuva 6), jossa kasvaa hieman koivua sekä muutama haapa ja raita. Kuviolla on pystyyn kuollut kuusi, järeä kuusimaapuu ja vähän kapeaa maapuuta. Osittain kivisen metsikön kenttäkerroksessa tavataan mm. mustikkaa, metsäkortetta, lillukkaa, isoalvejuurta, käenkaalia ja metsäkastikkaa. Varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on tasaikäistä ja yhden puulajin hallitsemaa talousmetsää, joskin jäänyt harventamatta. Kuvion ekologinen laatu on kohtalainen.

KUVIO 11 – LEHTOMAINEN KANGAS

Lehtomaisen kankaan nuori tiheä koivikko (kuva 7), jossa kasvaa paikoin melko runsaasti kuusen taimia sekä nuorta pihlajaa. Kuvion pohjoisosassa on muutamia järeitä haapoja, joista yhdessä pesi palokärki. Lahopuuta on niukasti. Osittain kosteapohjaisessa metsikössä on vanhoja oja, ja kuvion pohjoisosa on ehkä aikoinaan ollut saniaiskorpea, koska saniaiset kuten isoalvejuuri, soreahiirenporras ja metsäalvejuuri hallitsevat siellä yhä kenttäkerrosta. Muualla kuviolla tavataan runsaasti metsäkastikkaa, ja kasvistoon kuuluvat myös esim. metsäkorte, korpi-imarre ja lehtotesma. Kolmelta vanhalta kannolta löytyi lahokaviosammalen itujuväsryhmiä, mutta metsä ei ole riittävän kostea ja ympärivuoden varjoisaa, jotta kyseessä voisi olla lajille tärkeä ydinalue. Nuori lehtomainen kangas on

vaarantunut luontotyyppi. Kuvio on tasaikäistä, niukkalahopuustoista, yhden puulajin hallitsemaa talousmetsää ja siten ekologiselta laadultaan heikko.

Kuva 6. Tiheää kuusimetsää luontotyyppikuvilla 10.

Kuva 7. Nuorta lehtomaisen kankaan koivikkoa luontotyyppikuvilla 11.

KUVIO 12 – VARPUTURVEKANGAS

Ojituksen turvekankaaksi kuivaama entinen räme, jonka puusto on hakattu siemenpuuasentoon. Harvassa kasvavien vanhojen mäntyjen alla on harvaa koivuvaltaista taimikkoa. Maassa makaa hakkuutähteitä, mutta muuta lahopuuta ei ole. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden juolukan, puolukan ja suopursun lisäksi mm. tupasvillaa ja lakkaa.

KUVIO 13 – TURVEKANGAS

Ojituksen turvekankaaksi kuivaama entinen räme, jolla kasvava koivutaimikko harvennettiin kesällä 2025. Kuviolla tavataan esim. puolukkaa, metsäalvejuurta ja mustikkaa.

KUVIO 14 – NUORI KOIVIKKO

Entiselle pellolle kasvanut nuori kosteapohjainen koivikko, jossa on myös paljon pajuja. Rehevällä kuviolla tavataan mm. tuomea, vadelmaa, isonokkosta, korpikastikkaa, karhunputkea, mesiangervoa, maitohorsmaa ja suo-ohdaketta.

KUVIO 15 – VOIMALINJAN JOHTOKÄYTÄVÄ

Voimalinjan johtokäytävä, jolla kasvaa kosteapohjaista, tiheää koivu- ja pihlajavesakkoa ja pajukkoa sekä vähän kuusen taimia. Kuviolla esiintyy mm. metsäalvejuurta, vadelmaa, metsäimarretta, korpikastikkaa, metsäkortetta ja huopaohdaketta.

KUVIO 16 – METSITTYNYP PELTO

Kuvio on merkitty pelloksi vielä vuoden 1975 kartalla ja niityksi vuoden 1986 kartalla (www.vanhatkartat.fi). Paikalle on joskus myös läjitetty maa-aineksia. Nykyisin kuviolla kasvaa nuorehkoa, aukkoista koivuvaltaista sekametsää (kuva 8). Puustoon kuuluu myös raitaa, harmaaleppää, jonkin verran haapaa ja vähän mäntyä sekä kuusta. Pensaskerroksessa esiintyy pajuja. Kuviolla on vähän lahopuuta. Rehevässä kenttäkerroksessa tavataan esim. huopaohdaketta, korpikastikkaa, koiranputkea, karhunputkea, ahomansikkaa, käenkaalia, lillukkaa, hietakastikkaa ja vuohenputkea. Aivan kuvion reunalta löytyi lahokaviosammalen itujuvärsyryhmiä vanhalta kannolta. Kuvion länsireunalla sijaitseva pieni vanha kaivanto on kasvanut umpeen korpikaislavaltaiseksi kosteikoksi. Erityisesti kuvion itäreunalla ja Holinlähteeltä virtaavan ojan varrella esiintyy lähteisyyttä. Lähteisillä paikoilla maasto on paikoin upottavaa, ja kasvistoon kuuluvat mm. käenkukka, suo-ohdake, ojakellukka ja rönsyleinikki. Kuvio sijaitsee Holinlähteiden

tuntumassa, ja olisi lähteikön suojaamiseksi hyvä jättää rakentamatta ja kunnostusojittamatta.

Kuva 8. Aukkoista sekametsää entisellä pellolla luontotyyppikuviolla 16.

KUVIO 17 – LÄHTEIKKÖ

Katso kappale 3.2.1 Holinlähteiden reuna.

KUVIO 18 – LEHTOMAINEN KANGAS

Nuorta tiheää koivikkoa (kuva 9) kasvava lehtomainen kangas, jossa on melko paljon kuusialikasvosta ja vähän harmaaleppää. Lahopuuta on hyvin vähän. Hieman kivisessä metsikössä kasvaa runsaasti metsäkastikkaa, käenkaalia ja metsäimarretta. Lisäksi tavataan mm. soreahiirenporrasta, metsäalvejuurta, isoalvejuurta, lehtotesmaa ja lillukkaa. Kahdelta vanhalta kannolta löytyi lahokaviosammalen itujuväsryhmiä. Nuori lehtomainen kangas on vaarantunut luontotyyppi. Kuvio on tasaikäistä, niukkalahopuustoista, yhden puulajin hallitsemaa talousmetsää ja siten ekologiselta laadultaan heikko.

Kuva 9. Tiheää nuorta koivikkoa luontotyypikuviolla 18.

4. PESIMÄLINNUSTO

4.1 Menetelmät

Pesimälinnustoa kartoitettiin kolmella maastokäynnillä touko-kesäkuussa (taulukko 1). Sää oli kaikkina aamuina linnustokartoitukselle suotuisa. Lisäksi linnustoa havainnoitiin muun maastotyön ohessa. Käytössä olivat myös Suomen Lajitietokeskuksen aineistot.

Taulukko 1. Lintulaskentapäivät, laskenta-ajat ja vallinnut sää.

Päivä	Laskenta-aika	Sää
21.5.2025	9.14-10.55	Lämpötila +10 °C → +13 °C, tuuli 2-3 m/s, pilvisyys 5/8 → 7/8
13.6.2025	8.40-10.14	Lämpötila +14 °C → +16 °C, tuuli 3-4 m/s, pilvisyys 0/8
26.6.2025	4.15-5.09	Lämpötila +8 °C → +9 °C, tuuli 4 m/s, pilvisyys 6/8 → 8/8

Laskentamenetelmänä käytettiin sovellettua kartoituslaskentaa. Selvitysalue käveltiin niin tiheästi läpi, että ainakin kaikki laulavat lintuyksilöt voitiin kohtuullisella varmuudella havaita. Kaikki havainnot uhanalaisista, silmälläpidettävistä, EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvistä ja harvalukuisista lajeista merkittiin kartalle. Havainnosta kirjattiin muistiin laji, sukupuoli (jos mahdollista määrittää), yksilömäärä ja tieto käyttäytymisestä (laulava koiras, poikasille ruokaa kuljettava emo, varoiteleva lintu, pari ym.). Selvästi yli lentävät linnut jätettiin huomioimatta, mutta alle 50 metrin päässä selvitysalueen rajan ulkopuolella paikallisina havaitut yksilöt merkittiin muistiin, sillä niiden reviiri sijoittuu suurella todennäköisyydellä osittain selvitysalueelle. Yleisistä lajeista kirjattiin muistiin ainoastaan tieto siitä, että laji kuuluu pesimälinnustoon. Apuvälineinä käytettiin kiikaria, GPS-laitetta ja etukäteen tulostettuja suurimittakaavaisia kartoja.

Tehdyt lintuhavainnot vietiin paperikartoilta paikkatieto-ohjelmistoon erotellen eri laskentakertojen havainnot toisistaan. Reviiriksi tulkittiin kaikki havainnot laulavista koiraista, pesistä, ruokaa kuljettavista emoista, varoitelevista linnuista sekä muista paikallisina sopivassa pesimäympäristössä havaituista linnuista. Jo yhdellä laskentakerralla saatu havainto tulkittiin reviiriksi. Lähellä toisiaan tehtyjen eri laskentakertojen havaintojen tulkittiin tarkoittavan samaa reviiriä. Samaksi reviiriksi tulkittujen havaintojen välinen maksimietäisyys vaihteli hieman lajeittain, mutta nyrkkisääntönä voidaan pitää noin paria sataa metriä, jota kauempana toisistaan eri laskentapäivinä tehdyt havainnot tulkittiin eri reviireiksi. Käytännössä tulkinta oli yksiselitteistä.

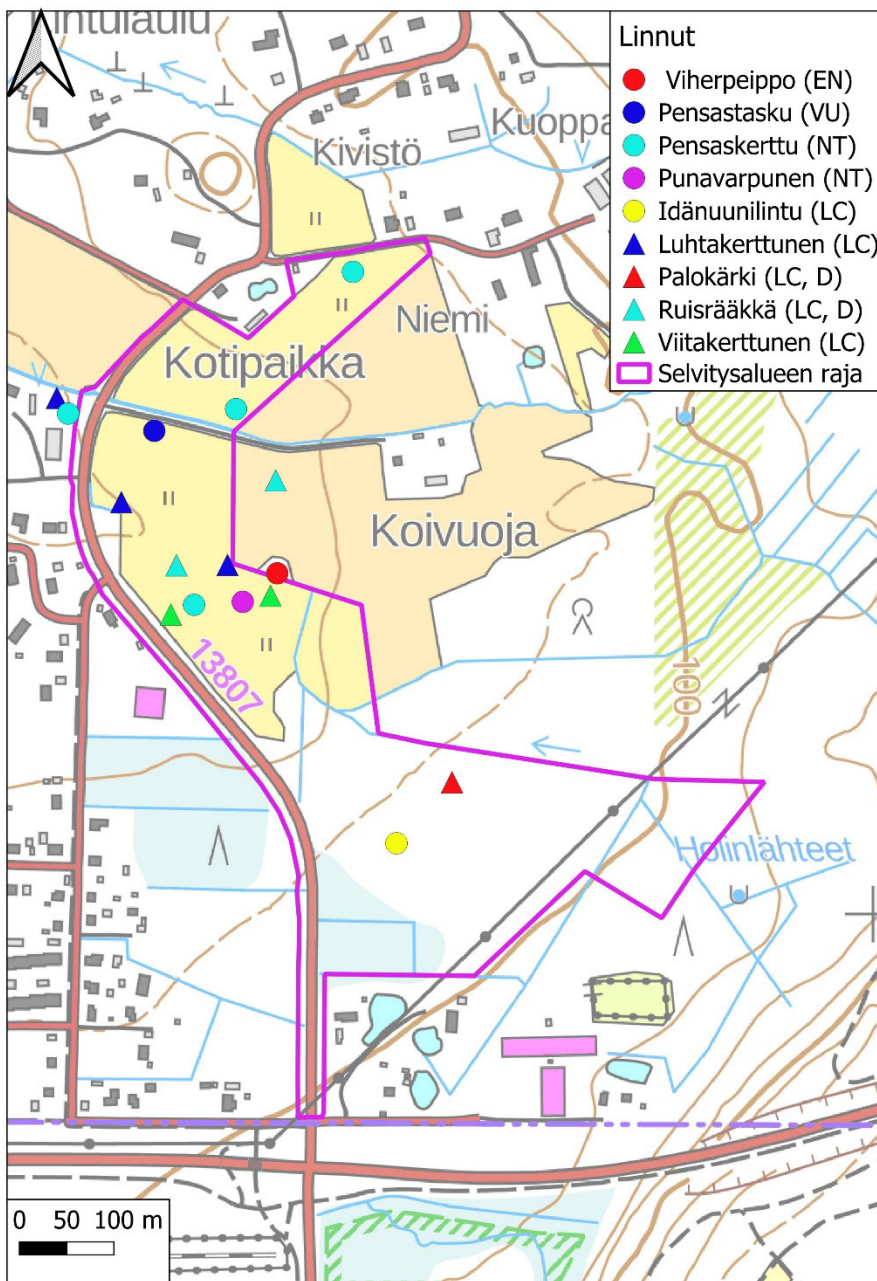
4.2 Tulokset ja johtopäätökset

Selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä tulkittiin pesivän kaikkiaan 33 lintulajia (taulukko 2). Lisäksi Koivuojan talon lounaispuolen pellolla nähtiin 26.6.2025 lekutteleva tuulihaukka.

Alueen linnustoarvot keskittyvät selvästi pensoittuneelle entiselle pellolle (kartta 5). Se on juuri sopivassa sukkessiovaiheessa yölaulajille ja pensaikoissa pesiville linnuille. Alueen pesimälinnustoon kuuluvat viherpeippo (erittäin uhanalainen), pensastasku (vaarantunut), punavarpuunen (silmälläpidettävä), pensaskerttu (silmälläpidettävä) sekä viita- ja luhtakerttunen. Viherpeippo on yhä tavallinen puoliavointen kulttuuriympäristöjen laji, mutta arvioitu erittäin uhanalaiseksi taantumisensa vuoksi. Laji pesii yleisesti mm. pientalojen puutarhoissa. Pensastasku on viherpeippoa selvästi harvalukuisempi, mutta ei kuitenkaan erityisen harvinainen. Entinen pelto on vielä keskiosistaan sen verran laajalti avointa niittyä, että siellä pesii myös ruisrääkkä. Toinen ruisrääkkä havaittiin Koivuojan talon viereisellä pellolla selvitysalueen tuntumassa. Muita huomionarvoisia lajeja ovat palokärki, joka pesi

järeässä jättöpuuhaavassa selvitysalueen eteläosassa sekä harvalukuinen idänuunilintu, joka lauloi paikallisena selvitysalueen eteläosan tiheässä kuusikossa 13.6.2025. Idänuunilintu on varsin myöhäinen muuttaja, ja sen kevätmuutto jatkuu jopa juhannukseen asti. Lajia ei havaittu enää myöhemmin, joten on epävarmaa, oliko kyseessä reviiri vai jatkoiko lintu matkaansa.

Pensoittunut entinen pelto kasvaa omilleen jätettynä ennen pitkää umpeen metsäksi, jolloin kaikille siellä nyt pesiville huomionarvoisille lintulajeille sopiva habitaatti häviää. Tästä syystä linnustoon liittyviä maankäyttösuosituksia ei esitetä.

Kartta 5. Huomionarvoisten lintulajien reviirit.

Taulukko 2. Pesimälinnusto. (EN=erittäin uhanalainen, VU=vaarantunut, NT=silmälläpidettävä, LC=elinvoimainen, NA=arviointiin soveltumaton, D=EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji)

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Parimäärä	Status
<i>Acrocephalus dumetorum</i>	viitakerttunen	2	LC
<i>Acrocephalus palustris</i>	luhtakerttunen	3	LC
<i>Carduelis cannabina</i>	hemppo		LC
<i>Carduelis chloris</i>	viherpeippo	1	EN
<i>Carpodacus erythrinus</i>	punavarpunen	1	NT
<i>Columba palumbus</i>	sepelkyyhky		LC
<i>Corvus corone</i>	varis		LC
<i>Crex crex</i>	ruisräikkä	2	LC, D
<i>Cuculus canorus</i>	käki		LC
<i>Cyanistes caeruleus</i>	sinitiainen		LC
<i>Dendrocopos major</i>	käpytikka		LC
<i>Dryocopus martius</i>	palokärki	1	LC, D
<i>Emberiza citrinella</i>	keltasirkku		LC
<i>Erithacus rubecula</i>	punarinta		LC
<i>Fringilla coelebs</i>	peippo		LC
<i>Muscicapa striata</i>	harmaasieppo		LC
<i>Parus major</i>	talitiainen		LC
<i>Phasianus colchicus</i>	fasaani		NA
<i>Phylloscopus collybita</i>	tiltalti		LC
<i>Phylloscopus trochiloides</i>	idänuunilintu	1?	LC
<i>Phylloscopus trochilus</i>	pajulintu		LC
<i>Prunella modularis</i>	rautiainen		LC
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	punatulkku		LC
<i>Regulus regulus</i>	hippiäinen		LC
<i>Saxicola rubetra</i>	pensastasku	1	VU
<i>Scolopax rusticola</i>	lehtokurppa		LC
<i>Sylvia atricapilla</i>	mustapääkerttu		LC
<i>Sylvia borin</i>	lehtokerttu		LC
<i>Sylvia communis</i>	pensaskerttu	4	NT
<i>Sylvia curruca</i>	hernekerttu		LC
<i>Turdus iliacus</i>	punakylkirastas		LC
<i>Turdus merula</i>	mustarastas		LC
<i>Turdus philomelos</i>	laulurastas		LC

5. LEPAKOT

5.1 Menetelmät

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

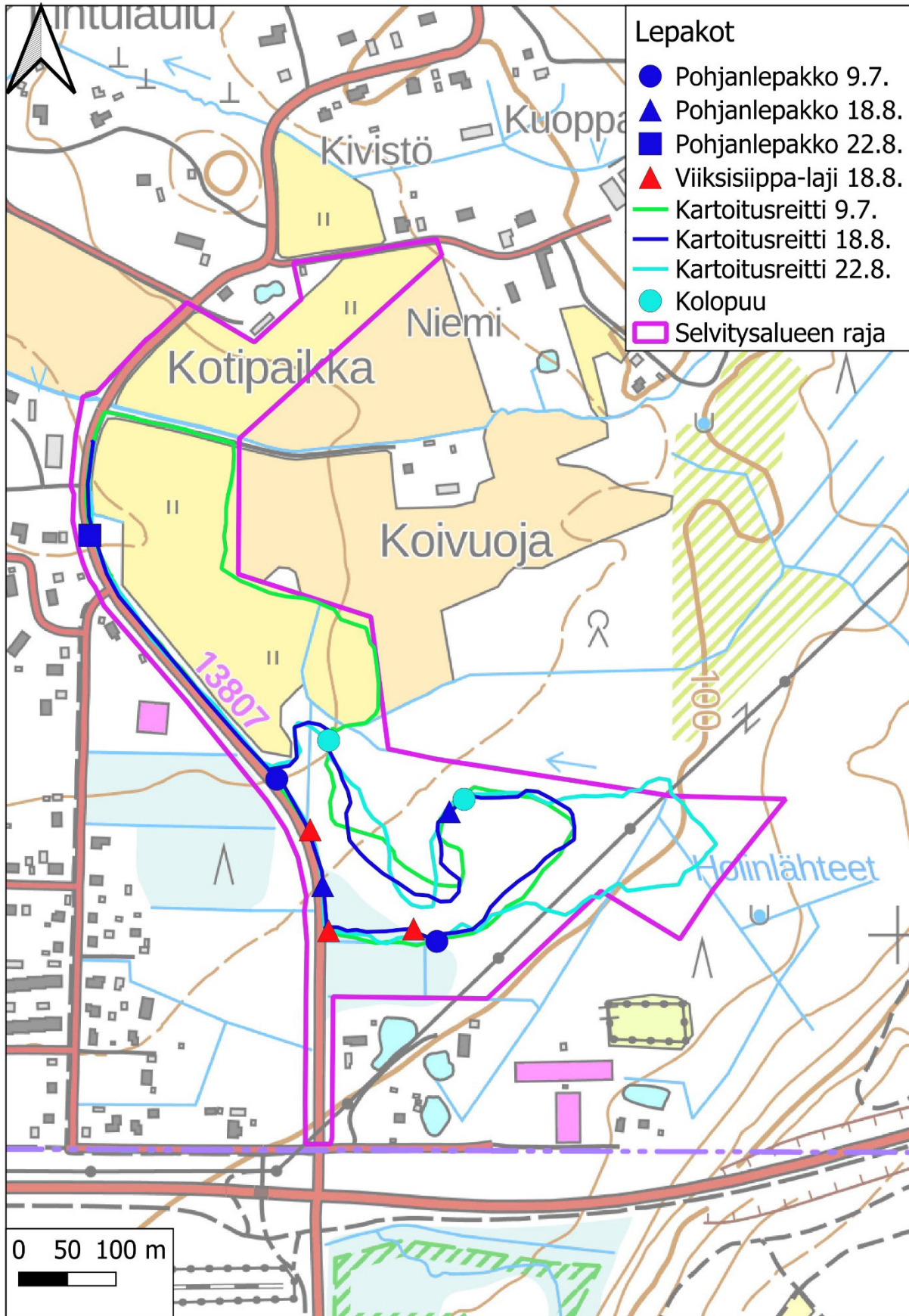
Lepakkoja havainnoitiin detektorilla (Echo Meter Touch 2 Pro) kolmena yönä (taulukko 3) kävellen karttaan 6 merkityt reitit. Sää oli kaikkina öinä työhön hyvin sopiva. Havaittujen lepakoiden sijainti kirjattiin muistiin ja laji määritettiin. Luontoselvityksen muiden osatöiden yhteydessä etsittiin puolestaan kolopuita sekä muita lepakoiden päiväpiiloiksi, lisääntymispaikoiksi ja talvehtimispaikoiksi sopivia kohteita. Alueen pohjoisosassa sijaitsevaa vanhaa ulkorakennusta ei tarkastettu.

Taulukko 3. Lepakkokartoitusajat ja vallinnut sää.

Päivä	Havainnointiaika	Sää
9.7.2025	23.16-23.59	Lämpötila +12 °C, tuuli 1 m/s, pilvisuus 0/8
18.8.2025	21.38-22.14	Lämpötila +14 °C, tuuli 1-2 m/s, pilvisuus 1/8
22.8.2025	21.22-22.01	Lämpötila +10 °C → +9 °C, tuuli 1-2 m/s, pilvisuus 5/8 → 6/8

5.2 Tulokset ja johtopäätökset

Lepakkohavainnot on merkitty karttaan 6. Selvitysalueella havaittiin muutamia pohjanlepakoita ja isoviiksisiiippoja / viiksisiiippoja. Alue ei vaikuta maisemarakenteensa perusteella arvioituna lepakoille tavanomaista suotuisammalta, joten havaintojen niukkuus ei ollut yllätys. Rakentamattomalla alueella ei ole juurikaan lepakoille sopivia päiväpiilopaikkoja tai lisääntymispaikkoja. Ainoa rakennus on luontotyyppikuviolla 2 sijaitseva huonokuntoinen ulkorakennus, jota ei tarkastettu. Myös lähiympäristön rakennuskanta on suurimmaksi osaksi melko uutta, ja uudet rakennukset soveltuvat usein huomattavasti paremmin lepakoille kuin vanhat rakennukset, vaikkei rakennuksen iällä itsessään olekaan lepakoille merkitystä. Ainoat luontaiset päiväpiiloiksi sopivat kohteet ovat kaksi kolopuuta, joissa kummassakin pesi vuonna 2025 tikkoja. Jyrkänteitä onkaloineen ja kallionrakoineen tai louhikoita ei ole. Alueella ei ole tavanomaista suurempaa merkitystä lepakoille, joten lepakoille tärkeitä alueita ei rajattu. Kaikki kolopuut olisi kuitenkin aina hyvä yrittää säästää.

Kartta 6. Lepakkohavainnot, kartoitusreitit ja kolopuut.

6. LIITO-ORAVA

6.1 Liito-oravan ekologiaa

Liito-orava on luokiteltu Suomessa valtakunnallisesti uhanalaiseksi lajiksi (uhanalaisuusluokka vaarantunut) voimakkaan ja pitkään jatkuneen vähenemissensä vuoksi (Hyvärinen ja muut 2019). Liito-orava on myös EU:n tiukasti suojelema laji, joka sisältyy luontodirektiivin IV-liitteeseen. Sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikalla tarkoitetaan pesäpuuta ja sen lähellä kasvavaa suojaavaa ja ruokailumahdollisuuksia tarjoavaa puustoa. Lisääntymis- ja levähdyspaikka voi tyhjentyä väliaikaisesti, jos sen asukas kuolee tai siirtyy käyttämään jotakin toista elinpiirillään olevaa lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Väliaikaisesti tyhjillään oleva lisääntymis- ja levähdyspaikka tulkitaan siten edelleen luonnonsuojelulain suojaamaksi, jos metsän rakenne on yhä liito-oravalle sopivaa.

Liito-orava suosii varttuneita kuusivaltaisia sekametsiä, joissa kasvaa haapaa sekä muita lehtipuita. Nykyaikainen metsänhoito on vähentänyt sekä edelleen vähentää tällaisia metsiä, mikä on johtanut liito-oravakannan voimakkaaseen, vuosikymmeniä jatkuneeseen, taantumiseen. Liito-orava ei yleensä asetu puhtaisiin lehtimetsiin tai voimakkaasti harvennettuihin metsiköihin. Laji karttaa myös taimikoita sekä puhtaita männiköitä.

Liito-oravan elinpiirillä on yksi tai monesti useita nk. ydinalueita, joilla liito-orava viettää suurimman osan ajastaan. Lisäksi elinpiiriin kuuluu ruokailualueita sekä liikkumisyhteyksiä liito-oravan käyttämien metsiköiden välillä. Elinpiiri on siten huomattavasti laajempi kuin yksittäinen ydinalue tai ydinalueet. Koiraiden elinpiirit voivat olla osittain päällekkäisiä, ja ne ovat laajuudeltaan kymmeniä tai jopa yli 100 hehtaaria. Yhden uroksen elinpiirillä voi sijaita useiden naaraiden elinpiirejä, jotka eivät mene keskenään päällekkäin. Naaraan elinpiirin koko on tyypillisesti 3-10 hehtaaria. Elinpiirin ei tarvitse olla kokonaan liito-oravan kannalta erinomaista elinympäristöä, vaan siihen voi sisältyä myös esimerkiksi nuorta metsää.

Liito-orava pesii tavallisesti käpytikan tekemiin koloihin, mutta myös pönttöihin ja oravan rakentamiin risupesisiin. Tyypillisiä pesäpuuta ovat haapa sekä risupesien kohdalla kuusi. Liito-orava ei ole ihmisarka, vaan se saattaa asettua pihapiirien linnunpönttöihin tai jopa rakennuksiin.

Liito-orava liikkuu pääasiassa liitämällä puusta toiseen. Se pystyy tarvittaessa liitämään yli 50 metrin matkoja, mikäli puusto on riittävän korkeaa. Yhtenäiset metsäkaistaleet ovat parhaita liikkumisyhteyksiä, mutta liito-orava pystyy hyödyntämään liikkumisessaan myös yksittäisten puiden muodostamia puurivejä sekä esimerkiksi pientaloalueiden pihapuita. Liito-oravan on havaittu käyttävän liikkumiseen pääsääntöisesti yli kymmenmetrisiä puita. Kulkuyhteyksien suositeltavana leveytenä on pidetty vähintään 20-50 metriä, ja puiden välinen etäisyys tulisi olla alle kolme kertaa puuston pituus. Parhaimmat yhteydet ovat tiheitä metsiköitä, joissa on myös lehtipuita. Tällaisissa metsiköissä liito-oravat ovat paremmin suojassa saalistajilta ja voivat käyttää niitä myös esimerkiksi ruokailuun. Olennaista on se, että yhteys kestää myrskyt.

6.2 Maastotyömenetelmä

Liito-oravan esiintymistä selvitetään etsimällä lajin jätöksiä. Näitä ovat ennen muuta puiden juurilta löytyvät papanat sekä puiden tyvirunkojen virtsaamisjäljet. Liito-oravan luotettavin kartoitusjakso ajoittuu maaliskoukokuulle, jolloin papanat ovat väriltään keltaisia – kellertäviä ja siten helpommin havaittavissa kuin kesän ruskeat papanat. Lisäksi keväällä kasvillisuus ei häiritse havaitsemista. Virtsaamisjäljet erottuvat mm. puun rungon sammalkasvustojen kuolemisenä. Papanoiden löytyminen osoittaa varsin luotettavasti liito-oravan esiintyvän alueella, joskin vain yksittäisten papanoiden löytyminen yhden tai muutaman puun tyveltä voi viitata myös eläinten tilapäiseen pysähtymiseen niiden siirtyessä alueelta toiselle. Mikäli jätöksiä löytyy vähänkin runsaammin, käyttää liito-orava aluetta pysyvämmiin. Runsaan papanamäärän löytyminen kolopuun alta, ympäröivää puustoa selvästi järeämmän tuuheatvuksisen kuusen tyveltä tai linnunpöntön alta viittaa vahvasti pesintään. Usein pesäpuiden tyvirungoilla on myös virtsaamisjälkiä. Joskus pesäpuiden tyviltä ei kuitenkaan löydy lainkaan papanoita, joten kaikki reviiirillä sijaitsevat kolopuut ovat mahdollisia pesäpuita. Liito-oravat suosivat pesäpuunaan varsinkin tiheiköissä kasvavia puita, sillä tiheä puusto antaa suojaa saalistajilta.

Liito-oravakartoituksen maastotyöt tehtiin 21.5.2025. Liito-oravan papanoita ja muita merkkejä lajista etsittiin kaikista selvitysalueen puustoisista osista. Kaikkien runkomaisten haapojen sekä suurten kuusten ja koivujen tyvet tarkastettiin. Lisäksi etsittiin kolopuita, risupesäjä ja liito-oravalle sopivia pönttöjä sekä tehtiin havaintoja metsän rakenteesta.

6.3 Tulokset ja johtopäätökset

Selvitysalueelta tai sen lähistöltä ei ollut aiempia liito-oravahavaintoja (Metsänen 2015, Suomen Lajitietokeskus 2025). Tässäkään työssä ei löydetty liito-oravan papanoita tai muita

merkkejä lajista. Luontotyyppikuviot 6, 8, 10 ja 16 sopisivat kohtuullisen hyvin liito-oravan elinympäristöksi ja luontotyyppikuviot 11 ja 18 lähinnä ruokailualueiksi. Siten ei ole mahdotonta, etteikö laji voisi asettua alueelle, jos metsät säilyvät. Liito-oravaan liittyviä maankäyttösuosituksia ei kuitenkaan esitetä.

7. MUU LAJISTO

Selvitysalueella ei ole viitasammakon (EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji) kutupaikoiksi sopivia pienvesiä tai vesistöjä. Kaikissa vähänkin runsasvetisimmissä ojissa on liian voimakas virtaus, jotta ne sopisivat viitasammakon lisääntymisympäristöiksi.

Selvitysalueelta löytyi muutamia lahokaviosammalen itujuväryhmistä koostuvia kasvustoja. Lahokaviosammal on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Se on rauhoitettu ja sisältyy EU:n luontodirektiivin II-liitteeseen. Käsitys lahokaviosammalen yleisyydestä ja runsaudesta mullistui viimeisimmän uhanalaisuusarvioinnin teon jälkeen, kun lajilla havaittiin esiintyvän itujuväryhmiä ja niitä opittiin etsimään. Itujuväryhmällisiä esiintymiä on sittemmin havaittu esiintyvän yleisesti myös nuorissa tuoreissa ja lehtomaisissa talousmetsissä, jos niissä on sopivia kasvualustoja kuten pitkälle lahonneita suuria kantoja. Pelkkien itujuväryhmien löytyminen ei siten sinällään osoita merkittäviä, maankäytössä huomioitavia luontoarvoja. Selvitysalueella ei ole niin runsaslahopuustoisia ja pysyvästi kosteita metsiköitä, että alueella olisi lahokaviosammalelle tärkeitä nk. ydinalueita.

Haitallista vieraslajia komealupiinia kasvaa paikoin pientareilla. Hieman enemmän sitä on selvitysalueen pohjoisosassa entisellä pellolla luontotyyppikuvioilla 1 ja 2. Lupiinikasvustot eivät uhkaa arvokasta kasvillisuutta.

8. EKOLOGISET YHTEYDET

Selvitysalueen toimivimmat ekologiset yhteydet suuntautuvat itään ja siitä edelleen pohjoiseen, jossa sijaitsee laajempi metsäalue. Etelässä ja osin lännessäkin yhteydet katkeavat Hyvinkään kaupunkikeskustaan. Selvitysalueen pohjoispuoli on melko tiiviisti rakennettua.

9. KESKEISTEN SUOSITUSTEN YHTEENVETO

Karttaan 2 merkitty lähteikkö suojavyöhykkeineen tulee jättää rakentamatta ja kunnostusojittamatta. Kaikki kolopuut olisi hyvä yrittää säästää.

10. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019.

Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Keskinen, H.-L., Raunio, A., Forss, S., Kartano, L., Karttunen, K., Kokko, A., Kontula, T., Koskela, K., Mäkelä, K., Pykälä, J., Rytteri, T. & Väänänen, M. 2024.

Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje, luonnos 15.5.2024. 281 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018a.

Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018b.

Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Lehvola, H. 2014. Monnin osayleiskaavan luontoselvitys. Ramboll Finland Oy. 18 s.

Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi.

Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.

luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

Metsänen, T. 2015. Hausjärven Monnin osayleiskaava-alueen liito-oravaselvitys 2015. Luontoselvitys Metsänen. 17 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Nieminen, M. 2017. Liito-orava (*Pteromys volans* Linnaeus, 1758). - Julkaisussa:

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 48-55. Suomen ympäristö 1/2017.

Suomen Lajitietokeskus 2025. <http://tun.fi/HR.48>, <http://tun.fi/HR.169>, <http://tun.fi/HR.175>, <http://tun.fi/HR.200>, <http://tun.fi/HR.203>, <http://tun.fi/HR.771>, <http://tun.fi/HR.1747>, <http://tun.fi/HR.2029>, <http://tun.fi/HR.3211>, <http://tun.fi/HR.3553>, <http://tun.fi/HR.3791>, <http://tun.fi/HR.3931>, <http://tun.fi/HR.4011> (haettu 21.7.2025).

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

www.vanhatkartat.fi

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2021. Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>